

Prisplata na cilo god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedauput.

Pisma svakoversta predmeta molimo na uredništvo uputiti.
Neprijatelja neprimamo.

God. I. U Kalači

U Sridu 23. Studena 1870.

Broj 37.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na cilo godinu kojaće se radi sravnjenja sa civilnom — koncem Prosinea dovršiti — cina dosadanja na 1/4 75 nov. na 1/2 1 f. 50 nov., na cilo godinu 3 f. a. vr. koji sad na pol godine plati — ili je već početkom na cilo izplatio — suvišak će se u došastju uračunati. Uredništvo.

Narodnost i jezik.

III. Premda je g. 1868. ugarski sabor izrekao ravnopravnost narodnostih i jezika za sve narode sv. krune Stipanove, ipak svakdanja dila braća magjarah bilodano pokazuju, da je taj zakon svedjer do danas mrtvo slovo na papiru. Kraj svega toga što slavenske narodnosti u Ugarskoj ostaju potištene i prizrene u onoj istoj formi ko i prije te godine bihu, jezik, ta duša slavenske narodnosti naše duž Karpatah, Drave i Dunava nema sveudilj one važnosti za naše protivnike a sugradjane, koja ga ide po Bogu i pravu. Jer kud okom svrnoš, ma u koje otmenije društvo stupiš, pred koje ti drago sudište stane: slovačkomu i srbsko hrvatskomu jeziku neima tu ni traga. Tako, da bunjevačkomu rodoljubu srce nujnost obuzima, gledajući tolike nepravde, koje se od ministarstva do poslednjeg selskoga bilježništva nanašaju jeziku našem.

Izuzamši tajnu, kako ugarske vlasti postupaju

namištajem svojih našem narodu i njegovu duhu ubitačnih ljudih, kako silom i milom sve na magjarštinu okreću, ljude duha toga iz ljubavi prama Bogu, viri i spasu dušah pune, zapostavljaju i. t. d. — bacimo oko na županske i sudačke stolice, pa ćemo rieč jezika našega naći u najkukavnijem stanju. Ta krivnja nepada toliko na magjarski narod i njegovu vladu, koliko upravo na same nas. Nužda današnjega vrmena goni nje na takvu politiku; nu mi treba da se osvistimo, naše knjige i novine latimo, naše pisce podupiremo i slavimo, molitvenik naški u Božjem hramu (crkvi) na ruku uzmemo, našom pismom Boga molimo i hvalimo, našom riečju zdravice nazdravljamo, u društvih davorije pribiremo. —

Bunjevke majke dične kéeri slavske! Vas zaklijem i kumim, vas opominjem i molim prignite uho rieči mojoj: netrujte mi slavjanske krvi dičice vaše tudjini jezici! nego mi učite slaviće mlade čistim svojim majčinim mlikom jezik naš, jezik vaš, jezik bunjevački i šokački t. j. jezik jugoslavenski, koi je tako milozvučan, tako slavan i liep, da je samo lipši Bog koj ga stvorio i narod koj njim govori; jezik:

Od Stambula grada do Kotora, — Od Crnoga do Jadranskog mora, — Koga carstvu prostor puče; — Kud po gorah i dolinah, — Preko devet pokrajinah, — Našu majke dieu uče!

Bunjevci i Šokei mladeži naše vridni oti! vam pozdrav i bratska ponuka: sinove svoje šalžite na naša učilišta, u naša odgojilišta, nek tamo uče knjigu mud-

rolijku u posvećenih sgradah slavskih vilah, nek tamo upijaju duh slavjanskim zrakom svoga dičnoga naroda. nek tam uče radosti i žalosti njegove, da, kada dodje doba borbe, znadu na kojoj liniji stati, kojim duhom odijat imadu! Eno prostrane Slavije : Zagreba, Sinja, Biograda, Nova-Sada, Lavova, Praga, Osika, Požege i. t. d. gde se mladež ljubi s našom knjigom, pisme piva Kraljevića Marka, opiva i slavi u naše junake. Nije istina no prisna laž, da je glup onaj, koj nezna tuđjih jezika. Već je glup i pust onaj, koj pometava i zaboravlja jezik roda svoga, jezik daroviti svoj. Njim smo progledali, u njem smo prvi zvučak majčina čuli glaska.

Oj ljub'mo ga braćo iznad svega. — U njem živimo, umrijmo za njega; — Jer bez njeg smo bez imena! — Bez didovah, bez unukah, — U prošlosti sjena pu-ka, — U buduće niti sjena!

Jezik materinski govori nam srcu, tuđi umu i razumu našem. Jezik materinski je u cilu čoviku, tuđi u pameti i na ustih; naš nam ljubi dom i rod, tuđi je ladan napram svemu našem. Jezik narodni je najdragocinije blago naroda, jest najsilnije sredstvo za obranu samostalnosti narodne, najčišći izraz duha narodnoga, jeste živi spomenik njegovih činah i slave, povisti i života. Narod, koj nevažava jezika svoga, sramoti sam sebe; narod, koj prima jezik tuđjega naroda, navaljuje na se teško robstvo duševno, narod, koj zaboravi jezik svoj, postaje čoporom ljudih bez čuti i života! Izgublenu slobodu, dični moj pečuvski Bošnjake! zaigranu slobodu mili Bunjevce i Šokce! protepenu slobodu, hrvatski moj i srbski sokole! možeš ma kad i ma kojim načinom opet steći, opet zadobiti, al izgubljene jednoč narodnosti, izgubljena jednoč jezika — nikada!

Primjer su nam u vilajetu Pomeranci, nikoč goli Slaveni, danas pruski nimeci; primjer cila Poljska i Česko-Moravska, nikoč goli Slaveni, danas nimeci i židovi; primjer dolnja Austrija, gde pred stoljeća polovina bje Slavenah, a danas ni noge; primjer Štajerska, Koruška, Kranjska nikoč skroz slavjanska, danas s Istrom švabsko-talijanska. — A i primjeri nam evo kod kuće u Ugarskoj žalibože izobilni, gde u baranjskoj županiji nebrojna sela, nikoč čista slavjanska, danas od toga dičnoga naroda ništa nemaju do gola imena. Zašto? Jer se zaboravilo didovstvo naše narodnosti svoji i jezika svoga. Odličnije prijanjahu latinštini, prostiji nesvojštini. Tom mlitavosti njihovom koristio se na ugarskom jugu medju Slaveni Niemac.

U današnji pako čas, ej Slavijo južna krune sv. Stipana! odlučnom duha borbom naprid! Pečuv! Zombore! Subotica i Novi-Sad Zagreb i Biograd grlite i branite se, tržite se iz čeljusti nenarodne, nejezične! Pogledajte sivernu braću, kako preo gorah i voda, ljubee svoju rič, otimajuć svoju narodnost, krile nam u jug ruke. Znadu, ovdje majka zanie. Kastriotu — maj-

ka sanjavša da porodi sedmoglava zmaja, koj repom morje prehvatilo, grdnom glavom žive Turke ždere, a krilima Epir prekrililo; to nebilo sedmoglavi zmaje, već to bio Skenderbeže Jure. A mi? uvjereni, da više braće skupa dalje napred stupa, kidajmo kitajski zid, koj nas braće dili; neka jedne niti, koja će vezati pasma mislih, govorah, pisma i života našega! Samo tada i na taj način znat ćemo, da smo državom Ugri a narodom Slavjani, nipošto pako svi i sve magjari, ko što hoće subotički kapelan g. Ivan Radich u svom prošlogjetnom kalendaru. — Nježnu dobu mladeži naše nedajmo trovati tuđjim jezikom, o roditelji bunjevački i šokački! Na domu vašem besjedila vam dičica našom ričju, u učionah učila knjigu našim jezikom. Zrilija njena doba dovoljna će biti, da nauči magjarski i nimački, u koliko joj bude nužno; zrilija velim doba, u kojoj neće biti opasnosti da se izrodi svomu ko Petrović, a prepородi tuđjemu ko Petőfy jeziku. Samo tako sebe štjućei i ljubeeći bit ćemo štovani i ljubljeni.

Ovdle sliedi, da kako svaka i naša knjiga valja da teži za dvostrukom svrhom :

- a) za razvitkom našega plemena iz samoga sebe i,
- b) za književnim obćenjem istoga plemena s knjigom drugih plemenah, — a sve da veže jedan pravac : od tuđinstva duševno oslobodjenje i narodnih živaljah sjedinjenje.

Jer, da je jugoslavenski naš jezik nepreceno blago u svitu, svidoei nam slavni Apendini, napisao slovnice našku; svjedoči Schlötzer; Lord Fridrik North; grof Gilford, učenik našega solarića, veleći: nema toga, koj će bez slavjanskoga jezika naučiti dobro grčki i latinski. — A da istinu sborim posvjedoči mi i ti slavni Maistre grofe s imimi francezi; ti prince Ligne, koj veliš: jezik slavonski je medju svimi jezici najstariji; jer je najprostraniji na zemlji; jedino me srđi, što se ime njegvo ričju robstvo znaćećom obezčeašćuje; ono bo je slavno od slave, a ne od robstva (sclave). — gde je Grimm, Sewerin, Góthe, Gerhard, Talvij njemkinja privodilka narodnih naših pisamah; gde si ti Herderu; ti Bowrinže engleže; Dančaniue Erazmo; ti Ungnade, Körnere, Pirrho pruso i ostali veleznanci, mudraci i učenjaci, koji jednoglasno izričete: da nad jezikom našim neima slavnijega ni ljepšega jezika na Božjem svietu.

Tolike slave i lipote jezik majke tvoje i ota tvoga, oj dragi moj Bunjevce i Šokce! da ti zaboraviš, da ti pometneš? Ah! kolika nesreća tada za naraštaj tvoj, za potomstvo naše! Ne! prijatelju moj! iz ljubavi prama tebi i dičici tvojoj, iz ljubavi prama domu, rodu i jeziku našem, iz ljubavi prama onomu Slave majke mluku, koje si sasnuo ti, kojim sam krvcu dobio ja: budimo djedjerni, budimo sjedinjeni, budimo Slavjani! Budi mi prije pravi: Bunjevac i Šokač, Srbin i Hrvat, Šlovak i Bošnjak, Dalmatin i Bugarin, Crnogorac i

Hercegovac, Slovenac i Slavonac, da Čeh, Rus, i Poljak — pa onda, ako te još srce vuče od mekana krilca i medene ričce slavke majke, — onda budi izrod kakov ti drago! Ja u sridini tvojoj, mili bunjevački i šokački puče! malazim za se najveću slast, najmiliju radost; jer samo Boga ljubim većma nego tebe! Ugledaj se u primjer moj, i tad je odlanulo rodoljubivomu tebi evo govorećemu sreću slavonskomu, duhu krajiškomu. Blaž.

Bismarck i Gortschakoff.

Dosad se puci kršćanski time različili od poganski, štoje kod nji poštenje i obvezana vira na čvrstom temelju stojala. evo sad nastaloje ono grčko vrieme koje Publius napominje: da se ni na onaj papir nemožeš oslonjat, na kog su sedam grkah svoj pečat udarili, davno su mudri ljudi kazali: da poštenje samo donle traje: dok vira nije iz srca izginula, al umujući muževi sciniše: da će se poštenje i bez vire održat. Najpresu ljudi podronili temelj virozakona, veleć: svašta valja najprije na rešetu uma prorašetat, pa samo ono što ozgor ostane za istinu držat, al žali bože toje tako ridko bilo: da je svako zrno istine kroz njeg propalo, kad su taj poso obavšili — onda su na isto metnuli sve društvene odnošaje, o kojem pokušaju je ženitba, i svojina na toliko stradala, da najposli dite neće znati komuje otac — a čovik ni u svojoj rodjenoj kući neće znati: šta je svoje i štaje tuđe. Talianci su ušli u Rim pa sve ono što su Pape novcem cile Europe priko 1000 godinah na obću sveg čovičanstva korist stekli, u Vatikanu, dakle u Papinskom staništu muzeume za obćinalske osvajaju. Napokon došoje red na sveze gradjanske i državne, te sudonle u kazanu mozga kovali, dok nije svakojako gradjanstvo, plemstvo pa i kraljestvo izteklo — nećel danas sutra, ljudi razgledat da ga nadju dije tko ćeji upravljat. No poklem sve štoje ljude i puke jedno s drugim vezalo, bilo razorano, ta sudbina moralaje stići i države; za teje lučbom postala narodnost, kakoće ova kraljevine raztavljat i sastavljat to su nam već Bismarckovci 1864. godine pokazali u Danii, a danas pokazivaju u Franceskoj, pa eto sad se već kretje i g. Gortschakoff da pokaže na istoku. Nimac se hvalio: da je obćilo obraženosti za cilu Europu, no šta rekoh: za cilo čovičanstvo, šta bi dakle iza toga po Ruse ostalo to nam je teško pogodit, koštoje Isaaku Patriarhu teško bilo — blagosova naći za Esauva, al ako svaku zaškuljicu srca g. Gortschakoffa prometemo, naćićemo na dnu — vruću želju Rusa: da spasi istočne kršćjane. Obraženost nimačku zapisaeće svojom krvljom francesi na crne listove svoje povistnice, koji se još na to opravljaju: da po čovičanstvo nečuveno dilo oprave, i svoj sabor u francesku sazovu. A blaženstvo koje Rus za iztočnjake pripravlja — mogu ovi vidit u živom primeru nesrićni Poljakah.

Jel tko bi mogo drugo čekat od g. Gortschakoffa vrućeg priatelja Bismarkova? Dakle ako se Rus u Carigradu nastani, mal ako neće i sunce svoj izlaz prominiti, da negleda kako će se sloboda u Bosforu ugušit, i u Siberii zamrznit; koja je dosad u Turskoj zasuznjena u žalosti barem nadu odrišenja podhranjivala. Mi slobodu želimo svem svitu, jel smo uvireni: da se po njoj diluje spas duše i tila za čovika, no to još nismo štili da ju je gdi god Rus branio. Zato se nemožemo radovat kad štijemo: da je Rus one vlasti koje su ugovor pariški od 1856. godine podpisali oznanio: da ga nadalje neće ob-

državat, već svoje gospodstvo na crnom moru ustrojavat, što drugim ričma znači: ako ti koja sveza smeta a ti je pokidaj. — Nije manjkalo taki ljudi ni prije Machiavella: koji su ovakva načela navijštjivali, al ti ljudi onda još nisu na pristolju sidili. No mi smo uvik to žalili, što se podronila načela, na koji maje društveni i gradjanski život čovičanstva ustrojen bio, kad kraljevi i Cari, i njevi namistnici postaju konspiratorom, pa u tuđjoj kući podpaljivaju vatru, kad oni pogaze zakon kojima bi ga tribalo braniti, onda neznamo kaka sudbina čeka čovičanstvo? koje svoju slobodu u ustavi ima osiguranu, a šta su ti ustavi drugo — nego papir kraljevskim pečatom potvrđen, o tom nikad nismo dvojili: da je prijateljstvo medju ova dva državnika ugovoreno, ma su drugi i pisali da nimačka neće svoj top uz Rusa opaliti — što valjada neće ni tribat. jel će dosta biti da Bismarck stane za ledja Austrougarske kad Gortschakoff na iztok podje da našu bratju od Turskog jarma spasi, koštoje strazario ovaj — dokje Bismarck, nimačku civilisatiu medju francusi tako razastiro: da se gradovi upalili, sela pogorila, ljudi bez kruha odila i ogriva ostali — koji nisu ustriljeni ili povišani.

DOMAĆI POSLOVI.

Zemaljska Rimokatoliko Autonomička Skupština.

Javilismo: da je sbor za osnivanje izaslan, naložio trojici: da ovi one stvari u pitanja slože: na koje triba osnovno odgovoriti — ova trojica su svoju nalogu obavšili i 17. Studena skupštini 27 rice priložili — prije svega g. Bartal. Pečuvške Biskupie poslanik izišaoje na menjdan i priložio: da Sbor u svojem vićanju za pravac uzme ono djelo: koje je 1868. god. miseca Listopada kao Biskupsko po novina razpravljano, predlog ovaj je podupirao Preuz. Nadbiskup kalački, i tom prilikom izložio: da se ovo dilo nemože Biskupskim nazivati, poklemje to dvaput izpravljano po onih željah — koje je Njega Pseuzvišenost Barun Eötvös ministar bogoštovja kano liberalnih svitovnjakah svojinu označio. Ništa manje sbor je odlučio: da će putem pitanja po onoj trojici složenih u vićanju napridovat, i uz to slobodan prostor ostavit onoj gospodi: kojibi u svoje primjetbe u smislu spomenuta Biskupska dila, na vidilo doneti kanili, nakoliko to dilo bude medju članovi sbora po Biskupi razdiljeno.

O čem se bave na Saboru?

Due 17. Studena. Predsidnik g. Šomšić. Posli ovirovanja zapisnika poslidnje sidnice ustane Presvietli Predsidnik i začme govoriti: Premdaće najmilostivija gospoja, naša slavna kraljica svoj imen dan priko sutra slaviti, uzimam si slobodu u ime ove kuće i sve zemlje izraziti želju: da Bog ovu uzvišenu gospoju, milostivu puka mater do skrajne granice života, zdravu i srićnu sačuva — na štoje kuća stojeć triputnim oduševljenim živila — odgovorila. Zatim su pojedini poslanici razne moljbe na stol kuće polagali — a drugi svoje interpelacije predstavljali — medju tima je i g. Ernest Šimonyia svoju stariu glede — izposlovanja poremetjena Europevska mira ponovio, i drugu o izjavi Ruskoj — da se nadalje pariškog ugovora neće držat — nastavio — te se na dotične ministare odpravile. Košto i ona g. Horna: Komu se nedopada: što je ministarstvo — po zemlji deputacie izaslalo — koje na novo prigledaju one momke kojisu prošaste tri godine prigodom novačenja vojničke dužnosti kao nepodobni lišen. Da obi Bog — da se ova rana — koja pućanstvo tvarno i duševno mori izličiti! Pre-

pirka žestja je postala kadje g. Kerkápolyi financiální ministar odgovorio na g. Zsedenya interpellatiju — prije nekoliko nediljah stavljenu. G. ministar pozivlje poštovane kuće pozornost, na one ratne okolnosti, u kojima se Monarhia miseca augusta nalazila, i veli daje prid ministarstvom stalo pitanje: daliće tribat monarhiju u tako stanje postaviti: da održanje mira nezavisni od volje tuđe vlasti — i poklem u ono vrijeme Delegatije nisu se mogle sazvati, jel s druge strane člani nisu odabrani bili, zato sporazumljenjem obe strane ministarstva, zajednički financiální ministar upuštio se u jednu financiálnu operatiju, s kojom je za potrebe ratnog ministara 15 milliuna nabavio takim načinom: da se za ovu svotu ujamče one novčane tražbine: koje na blagajnu obe strane spadaju donle, dok se Delegatije neizkupe — i neodluče: hoćeli tribat u tom slučaju zajednički, ili osobeni zajam sklopiti, pa to 15 miliuna — od koji je do konca Listopada samo dvanajest miliuna uloženo naknaditi. I posli te odluke da će ministarstvo za svoju strogu dužnost smatrati: zakonodavnom tilu svojeg dilovanja otvid dati. Zsedenya, nije bio zadovoljan s odgovorom, jel veli g. ministar mogoje magjarsku Dietu zapitati. Na štoje ministar odvratio — da je u onaj par već i ugarski sabor svoje sidnice ukinio. A kadje u smislu poslovnika, Predsidnik započetu diskusiju ukinio, i pitanje predstavio: primal kuća ministarovu izjavu na znanje bez svake opazke, nikoji i od desne strane s livom su glasali — al poklem glasi nisu po biližnici — jednako brojeni — na želju 20 torice glasanje je na 18. Studen odgodjeno. U tog dneva sidnici znamenitoje pitanje nastavio g. Csernatony — koji veli: čudnaje stvar, što se kaže da mi uživamo ustav, ipak van znanja zakonodavnog tila, sve jednako vriju glasovi o zajedničkom jedanput vojničkom, a drugi put vanjskom ministaru — koji se sad smitje: sad opet ostaje, poklem on tu stvar u ustavnoj zemlji za smutljivu smatra, pita ministara: prilivajul se oni glasovi po znanju magjarskog ministarstva? i akoje tako — kanil ministarstvo kuću o toj krizi izvestiti, štoje odpravljeno na ministarstvo i prišlaje kuća na dnevni red — al prije, nego što bi poslanici glase svoje izjavili — želio je financiální ministar govoriti, — na što se taka graja digla, da je Predsidnik umoran bio sidnicu na pet minuti ukinuti — al i posli kakoje otvorio jedva je do riči došao i vlast govoriti ministaru podilio — koji je ovom prigodom izjavio: da premako je uviren, daje u nadležnom poslu, u smislu zakona radio, ipak nećemu biti protivno — ako kuća njegov odgovor u protresanje uzme — posli koje izjave premda suviše glasovanje je ipak obavljeno, i s 245 glasah izjava ministarova nije primljena već na pritresanje u dnevni red uvedena.

Hrvatski Sabor 14. Stud.

Otvori Sidnicu g. Predsidnik pa se čitaju zakoni o prošastom zasidanju donešeni, kadje red došo na one koji su za Hrvatsku na zajedničkom ugarskom saboru snovani g. Brlić primeti: da je već prošastom prigodom o tom razgovor bio: da se zajednički zakoni prije po jednom odboru prigledaju, i tako ovde pročitaju. — Na što p. Zlatarović izjavi: da se ovaki način s ustavnih naredbah neslaže, i zato dnevni red pridlaže. Pitanje to ipak nije riješeno — jel g. Predsidnik kakoje pripoznao: da je g. Brlić zaisto taki pridlog podneo — vrhu kojeg triba da se kuća izrazi — sidnicu je zaključio.

Dne 15. Stud. Povelase rič o broju glasovah poslanički za osnivanje odluke potrebni, i posli kratke prepirke bude primljeno: da su na zakoniti zaključak u smislu sad proglašena zakona 35 glasa dovoljni. Poslanikah je malo bilo, jel g. Predsidnik umoranje bio constatirat: da se od strane svećeničke još nijedan poslanik nije pokazao. Zatim su pročitana dva pripisa Preuz. Bana u jednom navadja uzroke, radi koji uprava nije kadra bila, rukovodjenje Lipoglavske kaznionice iz rukuh Duvnah primiti — već je morala ugovór do 16. Lip. god. 1871. produljiti. — Posli toga je vlada predstavila zaključni račun 1869. i proračun za 1871.

Prvije na pridlog g. Kuševića odboru od 11. a drugi od 15 lica takim izabranom na prigled izdat.

KUĆNI POSLOVI.

Bopis.

Iz Žumberka, 12. Studena. Ima evo već tri nedilje, što nas pere onakva kiša, kakva je vladala u vrijeme ovogodišnje vršitbe. Seljaštvo je težkom samo mukom bilo kadro ovršiti i ovijati žito svoje. Ono je ove godine platilo u sridnju ruku, pa se ljudstvo i nije toliko tužilo na hranu, koliko se evo tuži na pitje. Hranu bo je podpomogo kukuruz, plativši ovoga lita dobrano trud seljaku.

Nu sasma smo drugčije s vinom. Okrom što ga je malo, — ono je vrlo kiselo; pa ipak pomanjkavost vina uzvisuje mu cinu na 6—8 fr. a. vr. Čovik nebi mislio, da će kraj sve skupocće nastale uslid prusko-francezkoga rata na toliku einu uzpeti se vino. A još manje došao bi na tu misao, kad se siti, da Šokac veli: žita koliko mi Bog da, a vina imam koliko hoću. Tim dokazuje, da vino vodom krsti svagda, a osobito ove godine.*)

Koruna (krumpira) bilo bi dosta, da ga potrunuta polovina nije ostala na njivah. One silne podlitne kiše dovoljnim su razlogom, zašto je ove godine korun sitan i zašto ga je malo zdrava.

Naš seljak u Baranji nema čim namiriti poreza, van prodajom žita i vina. Ako je dosadanjih bolih godina kuburio, ako je dosada uhu njegovomu selskomu dosadjivao, ako je za porez na više mistah uz ogromnu kamatu dugovao: što će stoprv biti ove godine?

Nam je vrlo čudo, kako zagrebačka „Sloga“ može reći, da Hrvati jedino stoga moraju priznati uniju: što su Magjari bogat narod. U kraljevini Ugarskoj osim plemstva (a i ono posrće) i Čifutah nema do Švabah novčanijega svita. Pa ako ja ovo o njih pišem i izričem, jer jao i naopako iz njihovih ustah svaki dan slušam: što je onda s magjari, koji su u Ugarskoj, reko bih, najslabije novčani!

Daće su velike, novac se slabo cini, litina je vrlo mršava, prodaja kukavna, kako može dakle siromak seljak svoju porodicu prehraniti, odivati sebe i svoju siročad?

U svakom stališu ta se rana čuti, pa nam strah kosti hvata, kad se državni deficit doglasuje iz Pešte, i čuje zvek one trublje: štibra se mora povisiti!

Pribroji li se toj povišenosti, okraj tolikih nekoristnih službenih mistah, koja plaćamo i uzdržajemo, još od sada i plaća popovah, kako se glasa, iz državne pinez-

*) Žali Bože što to čini.

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 37-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

nice, onda Ugrinu nepreostaje ino, van što ima prodati, pa se izseliti iz svoje dosadanje ugarske postojbine.

Blaž.

NOVOSTI.

— **Njeg. Velič. Apostolski Kralj** u Nedilju sričnoje stigo u Budim — gdje već u prisutnosti Njeg. sidnica ministarska održana.

— **Delegatie** će se dne 24. Stud. u Pešti otvoriti.

— **Po magjarsku je** radostna viest : da će vlada sbirku slikah Hercega Eszterházye za ugarski Museum prikupiti, i trošak u proračun zemaljski uvesti.

— **Za krala Španjulskog 16. Stud.** u ondašnjem Saboru, izabralisu Talianskog Princa Aosta sa 191. glasovah. Iz Florenca javljaju : daje izbor po Princu bezuvitno primljen.

— **U drugoj sidnici 27 rice** priložio je g. Bartal : da se u djelokrug Autonomie uvuku i nutarnji crkveni poslovi — n. p. glede jezika — ipak ovaj upliv da bi se samo putem moljbenicah imo vršiti.

— **Premda Novikoff** bečki poslanik taji al se od svih stranah tvrdi : da Rusi svoju vojsku izkupljaju, — a rusko-poljske oblasti dobilislu nalogu — vojnike na dopustu se nalazeće sazvat.

— **Izgleđ je da će se** crnomorska razmirica u jednom Europevskom kongresu poravniti.

— **Varoš Szombathely** odlučila je : da se od svakog kera 2 frta porez plati.

— **Jovan Ristić** srbske kneževine regens odputovoje u Carigrad : da ugovore pravi s Turskom vladom glede odkupljenja Bosne.

— **Ministarstvo** onostrano stoji na pragu raztrošenja.

— **Pruska vlada** utamničava Bankare frankfurtske, što su se u franceski zajam upuštali.

— **Prusko ministarstvo** veli : da Rusi imadu pravo što neće da onu točku ugovora obdržaju — koju ni kad nisu podpisali — vlade će prosvidovat, a Rusi će 50 gallia u Nikolaeffu opravljani na more puštat — a Turčin će trpiti, što sam nemože pričit.

— **Chateaudun** se Prusom prido. Rus već ima svoje čete na Vistuli namistjene.

— **Vele da je** Orleanski Biskup Dupanloup potražio kralja Villima u Versailles, i pokušao Njeg. Velič. priguit na fusu medju Bourbonom i Orleanom, Henrik Bourbon bi se uzpeo na franceski tron, i poklem dice neima parižkog grofa za naslidnika primio. — Al drugi kažu da je Dupanloup mrzak Henriku, radi čega ovaj nikad nebi koracio u njegove osnove.

— **U versailju** su podpisali uvite svojeg ulazka u svezu nimačko-sjeversku Vürtembergaska Badenska i Hesska, a s Bavarskom sklopljena osobljena svezu — kojom će se i ova zemlja velikoj nimačkoj privezati kralj Bavarski kani u Versailles, da ponudi carsku krunu Vilimu.

POGLEĐ U VILAJET.

Počimamo već sažalenje imat s g. Bismarckom, strašno mora pamet tert. da može sve poslove odpravit — koji mu se na ramena navaljavaju. Kod njega se izminjavaju svi oni koji od Francesah, ili neutralnih vladah dolaze da put miru ravnaaju — s njime vičaju ministari — južnih nimački vladah, premda bi radi bili raz-

nati one uvite : pod kojima bi u sjevernu nimačku svezu stupili. Na njegovi vrati kucaju i oni : koji se na glas Gortschakoffa ukaza — na pariškog ugovora vlasti odpravljena u jedan čoporak sbigli — ko kad heja med piliće lupi. — Diplomatički svit se Versailles okrenio pa slukti — kaki će glas ondud prodrti, na prvi mah su zatrubili : koda se Austria, Anglia, — Talianska i Turska, skopčali : da jednim rogom dunu u uho Gortschakoffa, nebi se poplašio, al kasnie to su iznašli : daće više duha pokazat, ako svaka vlada osobeno Gortschakoffu izloži, kako se uvridjenom nalazi : što Rus izjavlja : da će na crnomoru svoja krila — sva kako sumu duga i široka razkrilit — al nemari, akoće isto to i Turčin činit. — Neznamo jel istina al govore : da će Rus tim načinom samo hotit očitovat, kako mu boli, što su ga tako 1856. ponizili, i misli : da će se vlasti prije na jedan kongres skupiti — i njeg od ti sponah odrisiti, nego da se u rat upuštaju, što bi i njegova jedina želja bila. Ako je istina, Gortschakoff bi pokazao, da mu netribe škole Bismarckove pohadjat — jel štoje ovaj priko jednog miliuna vojnikah znao dobiti, toje on jednim arkom papira kojeg je 30. List. podpiso izprio. Iz Englezkog odgovora, i pojavah, u Austrijski i Ugarski novina se vidi : da su svi razumili mig Bismarckov u Köllnski Novinah 15. Stud. označen : da ovi korak Ruske ne nosi sobom slučaj ratni, i pripravlja Europu : da se smirno svojoj sudbini podloži : veli, izkustvo je davno već ljudstvu savitovalo : da ono što se neda s ramenah stresti, valja strpljivo nositi. Dakle ovoje pitanje već za došastji kongres spremljeno, a prijaznost ruska prama pruske za vrime franceska rata obilodanjena, jamči rišenje sa svim po Rusiu koristno. Prijateljstvo očitovano je i po tom : što je Car Ruski pruske kraljeviće skoro ruskim maršalom imenovao.

Evo kako je kadar jedan tabak papira toli snage izviti : da je sav uspjeh krimske borbe jednim udarcem u crno more utopljen, nijeli dakle Gortschakoff višt čarobnik ? Rusia je već svoje železnice gotovo do crnog mora i do Vlaške iztegnula, na tima će silnu daljinu vojska, u jedan čas priletit — da s dvi strane na kopnom Tursku napane, dočim bi morska vojska svoju navalu proti Carigrada vršila. Car je već naredio odbor, uređivanje ukaza : po kojim će se služba vojnička na sve razrede pučanstva smalom iznimkom nametnuti, dakle bitiće vojnika ko plive. Ipak Gortschakoff će kazat, da je pun mira ko jag-nje, a diplomate Europevski već su navikli : da sve to za cilu istinu smatraju : što Gortschakoff i Bismarck kažu. Dakle Rusia je će očistit sve one zaprike : koje su joj Francesi na put iztočni namećali. Mi nećemo da podpišemo al se glasa po Europi : da su Gortschakoff i Bismarck Poljsku na novo podielili, Ruska bi sve do Karpata svoje Poljske granice iztegnula, a Pruska ono što se s nimačkom sčeljava ujednila, pa bi se tako i poslidnji kamen poljski — iz prid nogu ruski i nimački odstranio.

A magjarska mal ako se tako nebi ozićala ko kad su Tatari u Vlašku nastupili. No al s ovim još nije sva Bismarckova briga ograničena — kralj Bavarski silom je dosad htio : da pod krila orla pruskog stane, a sad se kad se je taj već razkrilio — da ga sa svoji nokti ogrli, suzbijo, kasno mu je palo na pamet : da ako vojsku i diplomatiu prida carstvu nimačkom, poklem je sve drugo već prije izdao, da on neće mnogo veći u Bavarskoj biti : nego jedan od drugi velikašah, no to neće Bismarcka više tru-

da koštat, već da samo one mriže, u kojeje kralj bavarski oduševljen unišao savuče. Malo više brige zadaje Bismarcku : što su francesi 9. Studena, Orleans prioteli, i Nimce dobro izmlatili, ni to mu nemože povoljno biti, što ona armadja koja se proti Lyona krenula, svaki čas staje, jel se po slobodni stitici nepristano nazlaba; a i pogovaraju, da francesi s većom vojskom na put stati spremaju. — Nije izmišljotina : da se franceske čete na brzu ruku opravljaju, i sastavljaju — vele da će se znamenite tri armadie skoro na borištu pokazati, pa s onima trima koje se u nidrah Parisah osnovale i uvižbale u sporazumljenje staviti. Zato se pogovara : da će Trošii na skoro pokušat jednom silnom izvalom na nimce se baciti, dočim bi spolašnji sa strane iste nimce napali, hoćel se srića ovom prilikom na francesese nasmijati, to nitko nemože previditi, al daće se na onoj strani — kuda francesi nagnuli budu nimci potlačiti, za sigurno držimo. Nije čudo dakle što se g. Bismarck zamislio : jel dosad su nimci brojem nadvladali, al ako se i francesi u tolikom mnoštvu naredjaju, i staro oduševljenje koje se je pod Orleansom uzbudilo, za isto i oživilo bude, može se sgodit : da će nimcem lovorku pridobitja s glave pokidat, pa ako ji jedanput povijaju, teškoće se koji prus kući živ povratiti.

Ništa nebi radostnie bilo po Bismarcka — nego da se u Parisu stranke posvadjaju, ili jistbina nestane, pa mu voljno vrata otvore, zato sa silnom navalom okliva. Jel nije sva nada ni po mir izamrla. Vele daje star al višt franceski diplomat Thiers opet u Versailles pozvan — i Bismarck počima uvidjat : da nije razborito jedan veliki narod do skrajnosti silovat. Englezi kako pripovidaju, sad su opet jednu osnovu mira kralju Villimu predložili, — vele neka francesi trošak ratni plate, tvrdjave na granicah položene razvale, a Elsas i Lothringa budu neutralne, uz pokroviteljstvo Europevsko. Izgled je da će ti uviti i Bismarcku goditi, jel on dobro zna : koliko vridi Europevsko pokroviteljstvo, najskole kad se u tom na vrh čela pruska posadi. Da je Bismarck u kojoj mrski zatupljena srca što god bojazi zadržao, i odtud se vidi : što je 40 mirni gradjanah franceski iz obsadni stranah, buduće su znamenitiji ljudi bili, dao pohvaćat i u nimačku odneti, tobože misto oni 40 kapetanah pruski, koji su na ladjab nimački po francusi zarobljeni — ipak da mu nije do ti kapetanah — već do silah koje se u franceskoj pokazivaju stalo : toje očita stvar, jel francesi eu ga ponudili : da ćemu izdat kapetane, akojim toliko franceski častnika povrati. Al Bismarck je volio kapetane u robstvu ostaviti, nego francuse puštati. Turčin nije mogo drugo čekati, dokje vidio : da je Franceska potučena, već da će ga ruska diplomatia od svih stranah nazlabati. Zato se nepristano oružavao, i kako pišu da je spreman na menjdan izići, no u tom procesu samo nam je to žao : što će se u Turčinu ona barbarska oholost, ma i na jedan čas pojavit, pa će najprije na kršćjanski narodi, svoj gnjiv izkaliti, tvrdoglavni postati, savete Europevske neće primiti, i što obećaje na korist kršćjanah neće izvesti, eto daće Rusia dobit izliku da ga napane i svoju vlast na istoku učvrsti — što će biti opasno po slobodu kršćjanski narodah, i razvitak njeve obraženosti koja bi lagano turčina slabila, i nadjačala.

TRGOVINA I OBRTNOST.

U ono vrime kada se putevi mogli u Magjarskoj za jeftine novce praviti, malo se koja župania od tih pobri-

nila, ta častnici nisu svoje konje morili, već na seljačkih se vozali, a od kako su željeznice nastale, od to doba još se manje ko o drumovi brine, jel svatko o gvozdeni putevi sanja, nije dakle čudo što posli toliko kisah trgovina u magjarskog mora malaksat, jel na trge se nemože ništa uvezti, kad se ljudi peški lakše iz blata izkopoljaju, nego konji s prazni koli.

Rana je 25—30 nov. na cini skočila, i to ne samo kod nas već po Nimačkoj i Englezkoj, trgovci se nadaju: da će iztočno pitanje, otvorit jedno vrilo — u kojem će i zlata i srebra ploviti, zato ranu kupuju, jel gdi je rat, tamo se nemilo i nedrago troši, dakle mnogo više nego običajno potroši.

Cinjenik Peštanski. Vuna. Do 700 maži finie odnelisu na stranu. — **Gorušica,** podižese cina 15—16 fr. 150 funt. prodavanaje na veliki mirov po 17³/₄ fr. — **Pogače** 3 fr. 10—15 n. — **Mast** 37—37¹/₂ fr. bez suda na dulji rok 37³/₄—38 fr. — **Loj** 31 fr. — **Slanina** dimljena za studen 42—43 fr. zračna 39 fr. — **Suve Šljive.** 11¹/₂ fr. a uročene 11 fr. slaba prodaja. — **Varivo** bio grah 4 fr. 60—70 n. šaren 3 fr. 80—4 fr. sitni bio 5 fr. **Grašak** 5—6 fr. — **Sočivo** 5—7 fr. — **Kaša** 4 fr. 80 n. Car. maža proja 1 fr. 50—60 n. mirov. — **Sinjav mak** 12¹/₄ fr. modri 13¹/₄ fr. konap. sime 3 fr. 20 n. 60 funt. **Srebro** % 124 fr. 75 n. Dukat 6 fr. 10 n. Magj. razretnice 78 fr. 50 nov. Temeš. 74 fr. Erdélyske 73 fr. Hrvatslav. 80 fr.

NAŠA ČITANICA.

GAZDALUK.

Kommasatia Razdilba zemaljah.

Odnosaji medju Spajijon i poljodilcem svakda su po zakonu uređivani bili, al poklem su ovaj gotovo sami Spajije prije snovali, netriba se nimalo čudit : što je u zakonu uvik tako što mračno ostalo : daje sudia — kojije takodjer spajija bio, taj po volji na korist spasijinsku tolmaćit mogo, što je naravno bilo — jel poklem je prije 1848. godine sva zemlja spajinska bila, pa su je podahnici dilovali, moro se spajija brinit : da ju kakogod isti na njegovu veliku štetu neosvoje. Na što nije primera manjkalo jel svaki je uvižbo : da poljodilac neobičaje mešđu na svoju zemlju uvlačit, već uvik na komšinsku iztiskivat. Tomuse vrlo pogodna ponudjavala svake godine prilika u sinokosi — kojise u ritovi ili u šumah izdaval, ovi su svake godine rasli, a ritovi i šume se umanjavali. Svaki na svojoj šteti mudrijim postaje.

Po ovakih iskustva su i Spajije vištii postali. Zato ako su što god novca zapatili, ni su propuštali zemljišta na novo dati miriti, i tom prilikom sve allodialne zemlje na povoljnija mista primistiti : kojim načinom cina imovine poljodilske nije rasla, jel su svoje torone zemlje običajno izgubili, i druge više puta neplodnie dobili. A i taj lanac inžilirski veomaje čudne naravi bio, paje poljodilska zemlja posli mirenja navadno kratja postala, jutro na broju nije falilo, al jutro nije 1200, već 1100 ili baš 1000 četverokutni fati brojilo — drumovi su už pravljene, putevi umanjani, a uvratine samo pri jednom kraju zemljišta ostavljene. No još i tako bi dobro izpalo, daje na tim ostalo, al authentikirane zemljopise i knjige fundualne občine ridko su dobivale. Ništa drugo dakle već jedina dobra svist spajinska je jamčila — ako se nije sve prošlo zabašurilo, i na novo mirilo. — Što je za spajiju sigurno hasnovito bilo, jel tako zvana klasifikacija

ocinenje zemaljah — uvijek je na brzu ruku obavljana, samo da se ono neuvižba što nije dobro, ko bi se dakle čudio: kad vidi da poljodilci, sad od svake diobe zaziru većma, nego od turčina; u ono vrime kadaje još foršpan sconsku avliu djubrio, nikom take žustre konje nisu prid — prezali — ko Solgabirovu i inžiliru, poljodilci ništa tako toplo nisu želili: ko ova dva čovika što prije iz atara izvesti.

Al hvala Bogu na njegovom daru, toje sve prošlo, poslidnja dioba sa spajijom o pašnjaku, već valjada je svagdi dovršena, još nekoliko regalni strukah se ima urediti, pa će poljodilac i spajija na jednom gradjanskom i društvenom stupnju stajat, samo što će jedan bogatii, no drugi biti, a kadšto će i poljodilac spajinsku zemlju prikupiti, pa će tako ono i što je prije u rukuh poljodilca bilo, opet do ti dopriti. Evo dakle bratjo veomaje razgovitno: da se ne treba više spajije bojati, postalište gospodarom vaši zemaljah, ništa drugo vam nezaostaje, već da ji radite i dilujete, neka vam onaki plod donesu, kaki žele oni tereti: koji se na vaša zemljišta naligaju, da prihod s razhodom u razmirje stigne. Al po našem osvidoenju to neće donle biti — dok svaki čovik nepostano nezavisnim gospodarom svojeg zemljišta, što se opet donle nikad neće obistinut dok god su zemlje razštrkane. Donle ji neće tako radit kako bi umio, pa ni sijat, kako bi želio; dakle nitko nije gospodar, već samo uživatelj svoje zemlje, sveg zemljišta je samo u onaj par gospodar, kada triba od svega porez platiti, a drugi put gospoduje nad njim sva občina. Što se protivi pojmu slobode, i odaje: da je sloboda zemlje na papiru upisana, al u poljodilstvo nije uvedena. Kad ja moram to sijat što drugi čovik sije, kad ja moram tu živinu držat što drugi čovik miluje, onda tko misli daje zemlja slobodna, taj sebe i drugog vara. Zemlja neće i nemože donle slobodna biti, dokle se svakom ono štoje njegovo u jednom komadu neizda, i on svaku grudvu svaki čas vidi, upozna, tori, i diluje kako mu se sviđi, to je gospodstvo, a drugo je sve samo službeništvo.

(Slidi.)

Učionc.

Korist i potreba obuke i odgoja. Da zemljište postane dobrom i plodonosnom njivom, odma s početka triba da se brižljivo obradjava, te: dobrim zemljištu prijavim posije simenom. Ako se pri tom posao poštedi, ili se po kakvoći zemlje neodabere sime, zaista, mala će biti dobromu plodu nada. Isto se ovako imade i sa čovikom. Da iz dice uljudni, razboriti i valjani postanu ljudi, zato se već u prvoj mladosti imadu naobražavati, da jim prirodjene duševne sposobnosti pripadajući si zadobiju pravac. Ako se dica u svojoj mladosti zapuste, kad su baš najsposobnija za proučenje smira svoje budućnosti, tada obično tečajem života čestje krat osičaju neugodne i nepovoljne posledice rane zapuštenosti. Prilipe duševne sile ili nerazbudjene počivaju dalje, ili udare krivim pravcem, te se tako kroz neporabu ili zloporabu izgube, na uštrb vlastite i ciloga čovičanstva sriće.

Svrhi čovičjoj shodno naobražavanje i odgoj u mladosti od privelike je važnosti; tako je u suprot zakrzma i zanemarenje neuaknadivost za čovika i njegov značaj.

Ali nesamo korist pojedinoga čovika, nego i dobre države, pače takodjer i ciloga ljudstva obstanak iziskuje: da se mladež dobro odgoji i naobrazi. Iz dice bo postaju rukotvorci, obrtnici, sudci, savitnici i branitelji otačbine.

A ko su dakle ovi pri glavi i srcu zakrznuti; ako jim manjka na pravoj čudorednosti i šnjome posve spojenoj znanosti i vištini, doista, takovi nedostaci silan svoj i nepobitan upliv na cilu državu razkriljuju, te njezino blagostanje ili zlostanje sačinjavaju. Odovud slidi:

Dužnost Države briniti se za odgoj i naobražavanje svojih podanika. Napomenusmo da o vištini i znanosti podložnika visi države blagostanje ili propast. Država dakle svakako imade biti ne samo brižljiva o postupku naobražavanja, te se osvidočiti ob onih osoba sposobnosti i čudorednosti, kojih nastojanju sebe je u svojih podanici povirila, nego joj i potreba nalaže skrb, razteću mladež toliko čudorednu, razumnu i sposobnu učiniti, koliko njezine duševne sile dopuštjaju i zahtiva njezina budućnost.

Svemožni tvorac po najprvo je uzgoj i naobražavanje dice roditeljem stavio u ruke; otac bo i mater od Boga su postavljeni odgojitelji i učitelji. Buduć pako da mlogima roditeljem puno manjka na sposobnostih, znanju i svojstvu, drugima opet okolnosti zvanja preče, dočim ini volje i požrtvovanja na točno ovršavanje zamašna poduzetja obuke neizkazuju, dužna je država na uzdignutje takovih zgrada, u kojih bi se mladež odgojila i naobrazila.

Otuda i vidimo u dobro uredjenih država (samo ne kod nas) mložinu različitih i lipo uredjenih učilišta i odgojilišta. Vidimo u njih iskusne i naučne pod nadzorničtvom i zaštitom visoke vlade stojeće muževe, koji uz golemo požrtvovanje i natezanje svojih sila u pogledu uzgoja i obuke ono čine i ovršuju, što mlogi roditelji svojoj dicit nisu u stanju učiniti.

Smir (cilj) obuke. Smir obuke u tom je postavljen: da naobražena dica svoj razum tečajem života dobro upotribiti, čedno misliti i pošteno umiju dilati; ujedno da u svome stanju i zvanju na koje se pozovu sebi i čovičjem društvu koriste.

Neostaje dakle uvijek jedno: ako se ova, ili ona obuka obavlja, i ako ju ovaj ili onaj obavlja; manjkavo obučavanje nesamo priči napredak znanja, nego lahko i škodljivim postaje, te misto naobraženosti, izopačenjem urodi.

U Illoku 1870.

Fra Roberto Kauk.

Dobra izmišljenost Pravdoznanca.

Jedno svinjarče rano ujutru kadase svinji iztiruju u polje, pucaše s bičom pod penčerom jednog Pravdoznanca, i nedado mu zoru mirno odspavati, no dosadivaše mu — tako jedno jutro otvori prozor (pendšer.) Pravdoznanc i poviče hej kakoti ime? odgovori Matho, i to durljivo! ala ti Matho znaš dobro s bičom pucati! znam Bogme! a kotije dao taj bič? jasam sam opleo — ala tije dobar švigar — dobar Bogme! No znam ja 10 puti bolje pucati kad hoću! — E znaš šta Matho tomi se baš dopada — samo dobro pucaj — pa vidiš Matho ovaj penčer, tičeš uvek dobiti svako jutro, samo pruži ruku jedan polic raki pa popi, i ostavi na to isto mesto staklo, pa svaki dan imaćeš tako. Posle nekoliko dana damu jake spirituozne raki, popije Matho alise i strese, pa poviče ao! a? tako trajaše desetak dana; a kada prispe 11. dan pruži Matho ruku! i nenadje obećanu rakiu — nektede pucati, tako nekte i 12. dan, a 13. dan otvori Pravdoznanc pendšer! hej Matho ti nepucaš? ja neću — a zašto? ja neću više da pucam, pa nimalo, i nikad pucat

neću u prkos! — — Žacmije što nećeš, a bašmice dopadalo — ja bi ti dao još rakić ali je nestalo u Salomona, a ja sam kazao da neću više pucati. I takose Pravdoznanac oprostio pucanja, i možda se mirno zoru prospavati. Pravdoznanac nije bio pobjedjen od zla — no mudro pobjedio blagim zlo. U Baji
A. N. P. B.

Bunjevka.

Gledaj gore, gdi srid neba
Miseć blidi tebe vrebaj;
Zećeć, koj ti s oku škubi,
Da te u srid lica ljubi.

Gledaj kako vitrić piri,
Po cvitićih svud se širi.
Cvitje gerli i privija,
Slad i miris kak' razvija!

Tako i ja o j bunjevko,
Mila seko il divojko!
Ti roda mi lipi danče,
Milokervno njegovanče!

I ja sam ti miseć blidi,
Oko moje kad te vidi;
Oj ne samo, da se škubi,
Već u srid te sreća ljubi.

I moj duh je vitrić takvi,
Ko na krilih leti kakvi;
Po cvitnjaku krasna ploda,
Cvitje ljubi svoga roda.

Kad bi i ti ej bunjevko,
Ah roda mi lipa kćerko!
Takvim duhom ti ljubila
Roda svetinju gerlila!

Koi čuje neka znade,
Kakvu rod mi kćer imade.
Tad ću pitat; gdi je koja?
Ko bunjevka, sestra moja!

Bunjevca.

Na grobu moje majke!

Ovo j' dakle misto ono!
Gdino leži majka moja,
Od koje se ni prostiti
Nisam mogo tužan ja.

Ah! poslušaj dakle Majko,
Tužni vapaj sina tvog;
I pogledaj još jedanput,
Suze plaćnog oka mog.

Badava mi suzah mojih,
Badava mi žalosti;
Kad nemogu ja s ovima,
Na život te dovesti.

Ja tu plačem i jaučem,
Al ti ovo nečuješ;
Zašt' se majko ti od sinka
Tvog žalostnog još kriješ?

Ne! neslušaj dakle tugu,
Kuju čutim za tobom;
Ja odlazim sad od tebe,
A ti ostaj mi s Bogom.

Još se prostit neću s tobom,
Još ćeš vidit sinka svog;
Tam na nebu, gdenu zvizde,
Sjaju — da će višnji Bog.

U bolesti.

Bolestan sam bolan jako,
Al jaukat neću ja;

Ma mi glava pukla bolna,
Cerna kosa pala sva.

Jer kad stisnem zubi moje,
Prominem se u licu;
Pritrpit ću svaku bolest,
Pritrpit ću groznicu.

Nu gle ipak rosna suza,
Trepti ah u oku mom;
Izdaica mojih uzdah',
Što s' nemogu sastat šnjom.

Ma na kakvi nek me metnu,
Krevet lepi, mehkan;
Svud me žulji, jer sam tužan,
Obuzet ja brigami.

Al na jednom mistu samo,
Neb' žuljilo glavu moju;
Znašli gde to? mila majko,
U tvom nježnom naručaju.

Još bi jednoć ja želio,
Majko mila k tebi doć;
U bolesti mojoj da mi,
Pružiš sladku ti pomoć.

Peštalic Marko, Zomborac.

CINA RANE.

Pešta, 22. Studen. Žito. Banatsko. Najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 35—45 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 10—20 n. tisansko, najslb. tšk. 83 fnt. 5 f. 40—50 n. najb. tšk. 88 fnt. 5 fr. 15—25 n. stolnobiogr. najslb. tšk. 83 fnt. 5 fr. 40—50 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 6 f. 15—25 n. bačko. najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 35—45 n. najb. tšk. 86 fnt. 5 f. 80—90 n. Raž tšk. 78—79—80 fnt. vrd. 3 fr. 70—75 n. Zob tšk. 44—46—50 vrd. 2 fr. 40—45 nov.

Baja, 19. Studen. Žito najb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 47 n. srid. tšk. 80 fnt. vrd. 5 f. 37 n. Napolica tšk. 78 fnt. vrd. 3 f. 73 n. srid. 76 fnt. vrd. 3 f. 63 n. Raž najb. 76 fnt. vrd. 3 f. 33 n. srid. 75 fnt. vrd. 3 f. 23 n. ječam najb. 66 fnt. vrd. 2 f. 20 srid. 63 fnt. vrd. 2 fr. 10 n. Zob najb. 44 fnt. vrd. 2 f. 13 n. srid. 42 fnt. vrd. 2 f. 7 n. Kukuruz 90 fnt. vrd. 1 fr. 80 n.

Najnovije.

Franceska Vlada sve mužkarce od 21—40 god. oružava bez iznimke, umrljih sirote primajuse za dicu Otačbine — naredba ova mora se ovršiti do 19. Stud. Dakle tu ne misli o miru.

Prikolajtavci odabrali su Delegate 21. Stud. Češe će nimci zastupati.

Rus odgovara Englezu — uljudno — al nepopušljivo.

Armadije ruske — sjedinjavaju se na Dniesteru. Pruthu, i kod Kamenec Podolskye, a Porta kani sve svoje sile na Dunav baciti.

Vele da je lumbardanje Pariža na 21. Studen odredjeno bilo. — Jedan Englez pripovida daje tamo rane dovoljno. Skero neće magadit. Vina dosta imadu a Vojnici izvalu žele.

Garibaldianci su kod Chatillona — pod vodjom Riccioletta — zasjedno iznenadili nimce i 7—8 stotina pobijali ili pohvaćali.

Visina vode Dunavske.

Pešta, 21. Studena 8' 10" raste.

nad 0

Požun, 21. Studena 6' 10" opada.

nad 0

Kalača. Sinoć kiša, danas krasno vrime.

Poruke uredništva.

Vukovar: G. M. J. Skoroćemo priobćiti. Taki gosti — uvik su radostno dočekani. — Bač: G. S. V. Hvala na opomeni, došloje, pa i poslidnje.